

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5.50 mesečno.
četrtletno K 16.50.

Če si pride naročnik sam v upravništvo po list: Mesečno K 5.—. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 4. uri popoldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Vseučilišče v Ljubljani.

Beograd, 16. julija 1919.

Danes je bil zgodovinsko važen dan za nas, ker je Narodno Predstavništvo sprejelo v drugem branju zakonski predlog, predložen od ministra prosvete Ljube Davidovića, da se že v jeseni otvori v Ljubljani polno vseučilišče. Ker je po dogovoru slovenskih strank v Ljubljani poverjenik šolstva član ljudske stranke in je torej prevzel dolžnost, preskrbeti potrebne podatke ministru, dopoveduje „Slovenec“ javnosti, kakor da je ta stranka izbojevala vseučilišče ljubljansko. Resnici na ljubo moramo poudariti, da je ustanovitev delo celokupnega troimenega naroda. Srbske stranke brez razlike so tu posvedočile pravo razumevanje svoje vloge v ljudskem zastopstvu, tudi hrvatske stranke so nas podpirale složno. Nočemo čez mero povdarjati, da je minister prosvete Davidović član demokratske zajednice. Govornik ljudske stranke Sušnik je v zbornici izjavil, da se je temu članu demokratske stranke zahvaliti za vseučilišče. Ker smo dolžni našim pooblastiteljem zaradi ugleda stranke pokazati, ali kaj delamo ali ne, dolžni smo to tu povdariti. Minister Davidović ni imel lahke naloge. Izvršil je pa nalogo zelo častno in si v celem narodu postavil časten pomnik. Vemo tudi, da bode imel glede bodočnosti še ogromno delo. Demokratska stranka je kakor en mož vložila svojo odločilno moč v prilog vseučilišču in seveda polnoštevilno glasovala v obeh branjih za vseučilišče. Le energičnemu delovanju slovenskih članov demokratske stranke je pripisati, da je v tako kratkem času in pravčasno predloga prodrila v ministrstvu in v predstavništvu. Če so pri prvem branju nekateri člani manjkali, imeli so v to svrhu dovoljenje kluba, ker so vršili važno nalogo, da so poročali na glavnem zboru stranke v Ljubljani svojim zaupnikom. Dnevni red v predstavništvu nikakor niti pri-

bližno ni v naprej določiti in se ne da vsak hip poljubno preložiti. Zato so pa namestovali odsotne poslance drugi poslanci stranke, katera se čuti kot enotna. Pri naših razmerah se ni čuditi, če »Slovenec« tudi v tem slučaju sumniči. Krivično je pa to vendar in se mora povedati. Povedati se mora tudi, da je govornik demokratske stranke dr. Puc žel burno odobravanje, ko je izjavil, da vidimo v ljubljanskem vseučilišču nedeljenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev in ne samo Slovencev. Le za tako vseučilišče se je uedinilo narodno predstavništvo, kot tako ima bodočnost.

Resno besedo nam je ob ti priliki nasloviti na našo mladino in narod. Omogočeno je baš slovenski veji naroda pripraviti preporod mlade države, če naša mladina izkoristi v polni meri dobroto svojega vseučilišča. Kdor vidi, kako zelo manjka na vseh poljih uprave, v gospodarstvu in v šolstvu prvovrstnih sil, mora rotiti mladino, naj ne bodi površna, naj si nabere najtemeljitejšega znanja. Ne za slovenske pokrajine, ki so istotako kakor drugi kraji države v tem oziru bolj zane-marjene nego še damo hvaliti od marsikatere strani ter v svoji samoljubnosti sami verjamemo, tudi za ostalo državo naj bode ljubljansko vseučilišče vir pravega napredka. Ne bodi mu smoter preskrba kruha, ki dandanes pri absolventih vseučilišč ni baš sijajen, vseučilišče in mladina imej pred očmi višji smoter, da bodi vse, kar narod iz vseučilišča dobi, popolno po značaju in znanju. Koliko stotisočakov gre danes državi in narodu v izgubo vsled naše netemeljitosti in indolence! In koliko je moralne izgube! Bodočnost bode pokazala, ali smo dobroto vseučilišča znali ceniti in naj bi nam izdala častno spričevalo.

Agitirajte za naš list!

General Maister.

Klerikalno glasilo „Male Novice“ prinašajo v številki od 19. t. m. strupen izpad proti generalu Maistru. Povod za ta napad je dal gospodi iz Cirilove tiskarne predlog, da se imenuje dosedanja nadvojvode Evgena in Bismarckova cesta „Maistrova cesta“ in da se v tem predlogu naziva generala Maistra osvoboditelja Maribora. Slepa in grda zavist gospode iz Koroške ceste govori iz njih članka. Ker si ni zaslužil kak njihov „poverjenik“, da bi se ga imenovalo „osvoboditelja“ Maribora, tudi zasluženemu generalu Maistru nobenega počestčenja! Saj bi tako lahko zatemnela slava nekdanjega predsednika Narodnega sveta za Štajersko! Kaj ne?

„Male Novice“ tarnajo, da se vedno in vedno pozablja „tistih činiteljev, ki so bili neustrašeni bojevniki za osvobojenje mesta in slovenskega prebivalstva.“ Med temi je seveda ta nekdanji predsednik Narodnega sveta za Štajersko, ki mu slava generala Maistra ne da spati. »Male Novice« pravijo: »Gotova strankarska klika, ki je poprej strašila v mestu in v drugih posadkah v zaledju deloma v avstrijskih uniformah, deloma pa sedela mirno za pečjo in krivila hrbet, si prisvaja celo v javnih nastopih kar naravnost največje zasluge ob prevratu.« Kedo je ta strankarska klika, ki je strašila v mestu in v drugih posadkah v zaledju v avstrijskih uniformah? Po mnenju gospoda nekdanjega predsednika Narodnega sveta za Štajersko spada v to kliko, ki je krivila hrbet, pač tudi general Maister! Pogum je pa seveda imel le ta gospod predsednik!

Tudi njegovih zaslug nočemo kratiti, četudi je imel predvsem in povsod le strankarske koristi pred očmi; čudno se nam le zdi, kako spravlja take napade v sklad z vsemi slavospevi, ki jih je pel generalu Maistru in z judeževimi poljubi, s katerimi ga je pozdravljali. Generalu Maistru in njegovemu imenu pa tudi taki napadi »prijateljev« ne bodo škodovali.

Odvoz odpadkov v Mariboru.

Odvoz odpadkov je mestni upravi že od nekdanjega delal veliko preglavico. Bil je povod večkratnim upravičenim pritožbam in ko je ob času mobilizacije prišlo v mesto vojaštvo in se tako prebivalstvo podvojilo, je obstojala resna nevarnost, da se prebivalstvo okuži. To nevarnost je še povečevala okolščina, da so se v mestu pojavile bolnišnice, v kate se je spravljal tako ranjence, kakor tudi na epidemijah obolele vojake. Za to je mestna uprava sklenila

in odredila vse potrebno, da se razširjanje bolezni z vsemi danimi sredstvi omeji.

Treba je bilo torej v prvi vrsti gledati na to, da se smrdljivi odpadki čimmožno redno odvažajo. Odvoz, ki je bil dotlej v privatnih rokah, je s 1. avgustom 1915 prevzela v svojo upravo mestna občina. Pri voj. upravi je dosegla, da ji je le-ta dala brezplačno na razpolago 5 parov konj in voznike.

Odpeljava se izvršuje v pnevmatičnih aparatih. Sicer se odpeljava izvršuje z vso mogočo točnostjo in hitrostjo, vendar vsemu in vsakemu nedostatku se ne da v hipu odpomoči. Precej velik nedostatek so blatne greznice, ki so sicer napravljene in sezidane s skrajno natančnostjo, zatvorjene hermetično, a bi težko dobile priznanje zdravnika-zvedenca. Vzrok tiči v tem, da strupijo odpadki, ki prileze skozi še tako majhne razpoke, zrak daleč na okoli greznice. Dostikrat so pa krivi hišni oskrbniki, ki greznic ne dajo pravočasno izprazniti da se gnojica razlije čez greznični obzidek in zasmradi okolico, ter pride celo do cestnih kanalov.

Odstranitev odpadkov bi se dala izvrševati tudi s takozvano odplovno kanalizacijo, toda ta projekt bi stal ogromne milijone, desinfekcija v slučaju črevesnih bolezni bi bila zelo otežkočena, pa tudi možnost, da bi se kedaj moglo odpadke porabiti v poljedelske svrhe, bi bila pokopana.

Seveda razpolaga magistrat s samo 4 pari vprežne živine in to 2 para zasebnikov, ker vojaška uprava že od novembra lanskega leta sem ne da mestu za omenjeno svrhu nikake vprege, ona pa ki jo ima magistrat na razpolago, je nezadostna in magistrat bo primoran nabaviti in imeti v lastni režiji konje, vprego, hlapce, hleve, ter dobiti prostor za vozni park.

Opadki se z višjeoblastnim dovoljenjem razkladajo v Dravo na starem dravskem mostu. Pri tem gre seveda vsakdnevno mnogo ton dragega gnojila v nič, aji magistrat si ne more pomagati, ker sanitarni obziri mesta brezpogojno zahtevajo, da se odpadki čimprej odstranijo in se mora gledati na to, da se vsakodevno čimveč voženj napravi.

Prebivalcem, ki stanujejo nižje mesta ob Dravi, se ni treba biti v strahu, kajti v tem pogledu je v zdravstvenem oziru vse oskrbljeno in mestni zdravnik ima naročilo, v vsakem slučaju obolenosti, ki se mu mora naznaniti, storiti takoj sve potrebne korake da se bolezen omeji in zatre. Sicer bo pa to odkladanje odpadkov trajalo samo še tako dolgo, dokler ne nastopijo prave redne razmere.

Ko pa ta slučaj nastopi, bo občina gledala na to, da se odpadki na ta ali drug način uporabijo, kar bo veljalo tudi za kuhinjske odpadke.

Ugodnejše razmere je itak z vsakim dnevom pričakovati.

Momentano se nedostatke da zmanjšati in njih število znižati le na ta način, da se hišne oskrbnike pozove, da na greznice skrbno pazijo in potrebo izpraznitve najkasneje 8 dni pred napolnitvijo greznice javijo mestnemu stavbenemu uradu. Poljedelcem, ki imajo svojo vprego in ki bi odpadke iz mesta radi imeli za pognojenje in ki imajo svoja zemljišča tako blizu, da lahko dnevno najmanj po 3 vožnje odpadkov izvršijo, se nudi prilika, da dobe brezplačno gnojilo.

Natančnejša pojasnila dobe reflektantje pri mestnem stavbenem uradu vsak delavnik od 9.—10. ure.

Političen pregled.

Ministrska kriza poravnana. Beograd, 21. julija. Na podlagi pisma, v katerem je ministrski predsednik Stojan Protić izjavil, da je dr. Korošec pomotno predstavljal incident, ki se je dogodil med obema državnikom, sta se danes ministra dr. Korošec in Gostinčar brez nadaljnjih pogojev in pridržkov vrnila v ministrski svet, umakniviši ostavko. Ker krize nihče ni želel, vsaj ne v tej obliki, je bila ta ureditev nemudoma vsestransko sprejeta. Oba klerikalna ministra sta se danes udeležila ministrske seje, kakor da se ni nič pripetilo.

Vatikan proti naši državi. Strossmayerjev naslednik bi se naj posvetil na Dunaju. Zagreb, 21. julija. V političnih krogih vzbujajo veliko pozornost vest, da se je po ovinkih izvedelo, da je sveta stolica imenovala kanonika Aksamovića za škofa v Djakovem, ne da bi poprej kakorkoli obvestila vlado kraljevine SHS in povrh še, da se ima konsekracija tega novega upravitelja Strossmayerjeve stolice izvršiti — na Dunaju. Ta odkriti afront Vatikanu proti naši državi je vsakogar iznenadil in si nihče ne more razlagati vzroka, od kod ta sovražnost. Ko se stvar službeno potrdi, je brezdvomno, da nastopijo v razmerju do Vatikanu posledice, ki jih danes še ni mogoče pregledati.

Razdelitev bivše avstro-ogrske trgovske mornarice. Zagreb, 22. julija. „Novosti“ imajo vest iz Dunaja: „Iz Pariza se javlja: Vprašanje razdelitve tonaže bivše avstro-ogrske trgovske mornarice je rešeno nata način: Vsa tonaža trgovskega brodovja smatra se kot vojni plen, v kolikor ni večina kapitala v rokah zaveznikov ali asociiranih držav. — Temu dodajajo „Novosti“: Po tej vesti ostaja kraljestvu SHS cela dubrovniška plovba (obalna in oceanska), Avstro-hrvat-ko parobrodno društvo, „Ungaro-Croata“ (obalna in svobodna plovba), „Oceania“ in vsa „Dalmacija“ ter male paroplovne družbe v Dalmaciji. Akcije „Adrije“ in Lloyda in nekaterih drugih društev je prevzela Italija. Naši državi pripade od celokupne tonaže avstro-ogrske 20 odstotkov in razen tega cela obalna plovba.“

Proti ogrskim boljševikom. LDU Lyon, 22. julija. Kakor poročajo iz Bukarešte, je škical general Franchet d'Esperay v Bukarešto velevažen vojni svet, katerega so se udeležili vrhovni poveljniki vseh armad, ki se bojujejo na madžarski fronti. Bela Kuna bo moral kmalu uvideti brezupnost svojega položaja, zakaj general Franchet d'Esperay je dobil polno moč, da nastopi z vso odločnostjo proti budim peštanski vladi. Francoska vojska, ki bo eventualno sodelovala proti Kunovi vladi, stoji na črti Bija—Segedin—Velika Kikinda.

Finančni pogoji za Nemško Avstrijo. London, 21. julija 1919: »Daily Telegraph« prinaša od svojega pariškega posebnega dopisnika posameznosti o finančnih pogojih, ki jih bodo predpisali Nemški Avstriji. V splošnem soglašajo s pogoji za Nemčijo, vendar so pa nekatere bistvene izpremembe. Član 3 pravi, da bodo vpoštavili posebno antantno komisijo za odškodnino. Ta komisija bo v splošnem določila rok, v katerem mora Avstrija plačati. Ta rok bo obsegal 30 let in se prične 1. maja 1921. Amerika, Anglija, Francija, Italija in Belgija bodo imele po enega delegata v tej komisiji, dočim bodo imele Poljska, Grška, Romunska, Češko-Slovaška in Jugoslavija skupno enega delegata. Sedež komisije bo Pariz. Glavna naloga te komisije bo, določevati plačilno zmožnost Avstrije, nadalje sprejemanje, prodajanje in shranjevanje ter nadziranje avstrijskih pomočnih sredstev, ki pridejo pod kontrolo antante, nadalje kontrola vseh davkoplačevalcev. V tretji prilogi se določa princip odškodnine. Avstrija mora izročiti tekom dveh mesecev vse svoje trgovsko brodovje in pa ribiške ladje. Od aeroplanov mora oddati 80 odstotkov po stanju z dne 7. septembra 1918, V četrti prilogi govore o plačilih; ki jih mora Avstrija izvršiti in natura. Kot prvo dobi Italija 4000 molznih krav, 1000 volov, 1000 telet in 50 bikov. Romunija dobi polovico

tega in še 1000 konj. Jugoslavija pa dobi 1000 molznih krav, 500 volov, 1000 telet, 25 bikov, 1000 konj, 1000 ovac. Konečno se v tej prilogi govori še o pohištvu, ki so ga odnesli.

Dnevne novice.

Na naslov političnih in šolskih oblasti! S 1. aprilom so bili prestavljeni razni uradniki in učitelji uradnim potom na nova obmejna — najvažnejša — mesta. Ko so prejeli dekrete ter morali v vsej naglici odriniti, so bili docela prepričani, da bodo vlada, politične in šolske oblasti z vso vnemo skrbele za te najvažnejše narodne in državne delavce ter jim s tem omogočile posvetiti vse duševne in telesne sile prevažnemu, pa tudi pretežkemu delu na obmejnih postojankah. Prišli so, pričeli navdušeno delati, a delali so samo oni, oblastim pa ni bilo skrbi za nje. Kako dolgo so čakali nekateri na plače, živeli pa ločeno od svojih družin, ob dvojnih izdatkih pa ob isti plači, da celo brez nje v desetkrat dražjih razmerah. Večina se je morala preseliti z vso družino, ker je bilo ločeno gospodinjstvo izključeno. Prosili so ti trpini nakazila doklade za dvojno ali ločeno gospodinjstvo. Državnim uradnikom so dali ali pa vsaj obljubili, učiteljem so pa zapisali v album: Vi niste državni uradniki — ne dobite nič! Srečni državni uradniki, ki dobe, a še srečnejši so učitelji, ki lahko v istih razmerah, ob isti draginji, s številno družino žive na dve plati veselo, zadovoljno in delajo navdušeno ter izdajajo iz dveh mošnjčkov, ne da bi prišli pri tem v zadrego! Vlada in šolske oblasti so pač lahko ponosne na tako učiteljstvo, ki je prejelo toliko potrpežljivosti in idealizma, da vse to mirno gleda in more še dalje uspešno in navdušeno delovati! Dalje! V mestu nastavljeni dobe potrebna živila — predvsem sladkor — redno vsak mesec in po 1 kg na osebo. Učitelji iz neposredne okolice pa so srečni, če se jim da milostno po dolgem čakanju le ½ kg na osebo, dasi so popolnoma odvisni od mesta. Njih ženske morajo vsak dan na trg po meso, zelenjad, mleko in dr. Zunaj dobe le zelo malo ali nič, vendar pa prav uspešno preobračajo zagrizene Savle v navdušene Pavle — kar je vsekakor igrača — delo za kratek čas. Bi li ne kazalo sprejeti te trpine vsaj glede sladkorja k mestni aprovizaciji? Še več! Mestni uradniki in učitelji dobe lepe deleže iz zaloge ameriških živil, oni zunaj pa gledajo, kako njih tovariši v mestu uživajo ter plačujejo zunaj za pol mleka, pol vode 2 K 40 h, riža in drugih takih raritet pa že štiri leta niso videli. Šli so sicer na magistrat, a tam so jih prav nevljudno in v blaženi nemščini odslovili — ker niso meščani. Žalostno, a resnično! Celi mesec že dobivajo mestni drž. uslužb. amerik. živila za svoje poddesetletne otroke zastoni, a ti zunaj ob periferiji mesta dostikrat še vodenega mleka za drag denar ne dobe, same cikorijske župce pa brez sladkorja tudi ne morejo uživati. Nekaj se sedaj pripravlja! Mogoče scincajo do srede avgusta? So torej zunanji celi mesec in še več na izgubi. Pa naj bo tako še v bodoče? Ne, tako ne sme dalje, tudi tem najbližnjim se mora pomagati, zato ne prosimo, pač pa zahtevamo: 1. Politične in šolske oblasti naj se odslej brigajo tudi za obmejno učiteljstvo; 2. to naj dobi v bodoče sladkor pri mestni aprovizaciji — ali pa zunaj, a redno po 1 kg na osebo; 3. učiteljske družine iz najbližnje okolice, ki se drži neposredno mesta, naj se odškoduje na izgubi ameriških živil na ta način, da se jim da vsaj polovica doslej že razdeljene množine za nazaj, če že cele koste ni mogoče dati; 4. tudi učiteljem se morajo izplačati doklade za dvojno gospodinjstvo!

Vsem podružnicam družbe sv. Cirila in Metoda! Za časa svetovne vojne je nastala v vseh panogah dela stagnacija in tudi naše prosvetno delo je občutilo strašno pest vojne furije. Podružnice niso mogle delovati, kakor bi sicer, nekatere so celo mogle — ni čuda, da

Svoji k svojim!

je opešala sila in moč tudi glavni družbi sv. Cirila in Metoda. Potreb je bilo v vojni čim dalje več, dohodkov čim dalje manj. Družba je segala po zadnjih prihrankih. — Kaj sedaj? Brezvestni, ropazeljni neprijatelj na zahodu nam hoče ugrabiti najboljše sinove naše skupne majke. Ali naj jih izročimo poginu potujčevanja? Nikoli! Vsi na delo, da rešimo pogina naše brate, vsi na delo, da jim vlijemo pogum samoobrambe in odpora. Vi, vrli naši bojevniki, zberite se zopet vsepovsod pod prapori naših podružnic, delujte v prosep glavne družbe, zbirajte darove, izpostavite nabiralnike, vršite prireditve, da se ojači naše delo v blagor neodrešenih bratov! Skličite v najkrajšem času občne zbere, izvolite odbore in delegate za glavno skupščino, naznanite tudi število in naslove pokroviteljev, da zamoremo pravočasno poslati vsem tiskovine in legitimacije za letošnjo veliko skupščino. — Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Višji šolski svet v Ljubljani je na svoji IV. redni seji dne 17. julija 1919 soglasno odobril in sprejel poslovnik višjega šolskega sveta, soglasno sklenil resolucijo na poverjeništvu za uk in bogočastje glede končne zakonite uvedbe obveznega telovadnega pouka na vseh šolah po načrtih, ki jih izdeluje posebna anketa, ter odobril za poverjeništvu za uk in bogočastje izdelano naredbo o udeležbi mladine pri telovadnih tečajih slovenskih telovadnih društev. Dalje je sklenil, da se ustanove v šolskem letu 1919/20 po ena deška in dekliska meščanska šola v Ljubljani in Spodnji Siški, dalje deška in dekliska meščanska šola v Trzinu, pogojno pa, ako se ustanovi meščanski šoli v Ribnici in Ptuj, ako se zaveže šolski, ali sodnijski okraj ali vsaj občina za vzdrževanje poslopja in kritje stvarnih potrebščin. Preuredi se meščanske šole v Mariboru. Za meščanske šole se sistemizira in takoj razpiše v celem 68 učnih mest ravnateljev in strokovnih učiteljev in učiteljic ter eno mesto učiteljice ženskih ročnih del. Za meščanske šole se sklene osnovni učni načrt. Oddale so se službe nadučitelja v Grosupljem, pri Sv. Jurju v Slov. Goricah, služba učiteljice pri Sv. Rupertu v Slov. Goricah, ter odobrile premestitve dveh učiteljic. Razpravljalo se je o predlogu na poverjeništvu za uk in bogočastje, da se dovolijo razpisi nekaterih vakantnih učnih mest, ki so sedaj začasno zasedena. Predlaga se poverjeništvu za uk in bogočastje, da se preosnujete državni gimnaziji v Ptuj in Celju z novim šolskim letom v realni gimnaziji. Ugotovila so se načela, po katerih sme predsedstvo višjega šolskega sveta podeljevati učiteljem dopuste v izobraževalne namene. Potrde se sklepi učiteljskih zborov o izključitvi nekaterih dijakov.

Šport. Dne 7. t. m. se je ustanovil v Mariboru slov. športni klub pod imenom »I. slovenski športni klub Maribor«. Zborovanju sta prisostvovala kot protektorja kluba gg. dr. Irgolič in veletr. Kobi, ki sta s krepkimi besedami povdarjala važnost ustanovitve tega kluba za vse Slovenstvo v Mariboru in polaga izvoljenemu odboru na srce, da se posveti z vso vnamo edino le novo ustanovljenemu društvu, da pokažemo celemu svetu, da smo sicer Slovenci majhen, toda kulturni narod. Društvo je začelo delovati sicer za sedaj še v malem obsegu. Za pričakovati pa je, da se bode vedno bolj in bolj razvijalo v našem slovenskem Mariboru. Gojili se bodo vsi športi. Toraj vsi Slovenci, ki se zanimajo za šport, na plan! Pristopite k našemu društvu. Slovensko občinstvo pa prosimo prispevkov, da se čim preje nabavi potrebno orodje. Dopise prosimo pošiljati na »I. slov. športni klub Maribor« v Mariboru; tajnik Ivan Rebolj, Domobranska ulica št. 2.

Oproščenje od vojaške vaje. Letniki 1888 in 1889 so orožne vaje oproščeni, če lahko dokažejo, da so po preobratu — toraj pod Jugoslavijo — služili najmanj 3 mesce. Potrjenje o tem izstavijo pristojne pukovske okružne komande. Prošnje je vložiti za mesto pri mestnem magistratu, vojaški oddelek, a za one, ki stanujejo v okolici, pa pri glavarstvu. S prošnjami se je žuriti, ker se čakalnih dovoljenj ne bo izstavljalo in bo vsakteri, četudi

je vložil prošnjo, a ista še ni rešena, moral vseeno odriniti h orožni vaji.

Prepoved alkohola. Gostilne ne smejo točiti do preklica nobenega alkohola in morajo biti zaprte ves dan razen od 11.—14. poldan in od 19.—20. ure zvečer. Vendar pa smejo ob teh urah dajati samo jedila.

Postaje železnice Špilje—Ljutomer med Špiljem in Radgono leže v Nemški Avstriji. Tihotapci so znali to okolnost dobro izkoristiti — kupili so si namreč vozni listek za Ljutomer, izstopili pa so na kaki nemški postaji in tako odnesli blago v tujino. Da se to prepreči, morajo po naročilu deželne vlade imeti stranke, ki se peljejo po železnici Špilje—Ljutomer za blago »prevoznice«, a ne izvoznice, za katere pa se ni zahtevalo nikdar pristojbine 10 kron. Ako se je pri velikanskem delu, ki ga ima poročevalec za tihotapstvo, pomotoma od katere stranke le zahtevala pristojbina, se ista po reklamaciji takoj vrne, kakor se je že zgodilo v enem slučaju. — Tako nam poroča okrajno glavarstvo.

Na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se prične šolsko leto 1919/1920 s 15. septembrom. Šola je dvoletna. Prošnje za sprejem, katerim treba priložiti krstni list in domovnico, zadnje šolsko spričevalo, zdravniško in npravstveno spričevalo, ter izjavo staršev ali varuha, s katero se zavežejo ti plačevati stroške šolanja, oziroma uradno potrjeno spričevalo o premoženjskih razmerah pri onih prosilcih, kateri se potegujejo za kako prosto mesto, je vložiti do 15. avgusta. Kdor ne prestane sprejemnega izpita ali je še telesno preslab, se sprejme tudi za eno leto kot vajenec; to leto se nadaljuje njegova ljudska šolska izobrazba, tako, da se ga naslednje leto lahko sprejme v 1. strokovni letnik. Natančneje podatke se izve iz programa, katerega dopošlje vodstvo šole vsakemu na zahtevo.

Razpis natečaja. Pri delegaciji ministrstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani je zasesti več mest konceptnih pripravnikov. Po odloku finančnega ministrstva z dne 18. junija 1919, št. 2684 se smejo sprejeti v finančno konceptno službo do preklica tudi kompetenti, ki še niso dovršili pravnih nauk. Kompetenti, ki so že dobili absolutorij, a še nimajo vseh pravnih izpitov, bodo nastavljeni za finančne konceptne praktikante, kompetenti pa, ki še niso absolvirali pravnih študij, se bodo namestili kot konceptni uradniški aspiranti s plačo in dodatki konceptnih vežbenikov. Službena doba, dovršena v aspirantski službi se bo vračunila pri odmeri pokojnine. Konceptni praktikanti brez zadnjih pravnih izpitov so obvezani, da naknadno napravijo potrebne pravne izpite, ker sicer ne bodo pomaknjeni v višje plačilne stopnje IX. razreda niti v višje razrede. Konceptni uradniški aspiranti pa so obvezani pravne nauke absolvirati, ako hočejo doseči IX. čin. razred, odnosno napravijo vse izpite, ako hočejo, da se jih pomakne v IX. razredu v višje plačilne stopnje ali v višje razrede. Prošnje, vpremljene z rojstnim in krstnim listom, domovnico, zrelostnim izpričevalom, izpričevali o prestanih državnih izpiti, z absolutorijem v slučaju da so absolvirali pravne nauke, z npravstvenim izpričevalom, z zdravniškim izpričevalom izdanim od državnega zdravnika ter izpričevalom iz katerega bo razvidno, da so obiskovali slovensčino kot obvezni predmet, vložiti je do 5. avgusta t. l. pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani. Na prošnje, ki se bi vložile pozneje, bi se moglo ozirati le v toliko, kolikor mesta že ne bodo zasedena. Delegat: dr. Šavnik, I. r.

Tihotapstvo blaga v Nemško Avstrijo. Iz Belgrada javljajo: Da se prepreči tihotapljenje blaga in prinašanje kron z Nemške Avstrije in Madžarske, je ministrstvo za finance odredilo, da se postavi gost kordon finančnih stražnikov od Barča na Dravi do Moldave. Kordon bo pod poveljstvom posebne komisije, ki bo v zvezi s francoskim vojaškim poveljstvom.

Ne pozabite na naročnino!

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzajavna poročila »Mariborskemu delavcu«).

Temešvar romunski.

Belgrad, 22. julija. Predvčerajšnjim je prišel v Temešvar romunski minister prosvete v spremstvu juškoškega velikega župana in še nekaterih romunskih višjih častnikov Razgovarjali so se s poveljnikom srbske posadke v Temešvaru glede prevzetja Temešvara od Romunov, kakor tudi o vseh vprašanjih, ki so v zvezi s predajo mesta.

Stavka na Reki.

LDU. Reka, 22. julija. Včerajšnja stavka je bila zamišljena v velikem obsegu. Končala pa se je zelo žalostno. Sama stavka bi se imela pričeti o polnoči. Že 19. t. m. so blokirali italijanski vojaki vse mesto in sušaški most ter so bili vsi prehodi iz predmestij zaprti z vojaškimi kordoni. Stavka sama ni bila popolna, ker so delale razne tvornice, med drugimi plinarna, elektrarna in vodovod. Za nedeljo so bile napovedane velike delavske skupščine, vendar pa italijanska vojaška oblast zahtevam sklicateljev ni ugodila. Obenem je italijansko vojaštvo, kakor hitro so se pojavili po ulicah po trije moški, razkropilo posamezne skupine. Radi aretacij sklicateljev socialističnih skupščin in radi tega, ker so zaprli prostore delavskih klubov, bi moralo priti do večdnevne stavke. Toda radi velike sile, s katero razpolagajo Italijani in ker so bili aretiranci izpuščeni na svobodo, se stavka ni podaljšala. V ponedeljek so ukrenile zaradi stavke italijanske vojaške oblasti iste odredbe. Aprovizacija je delovala in tudi tramvaj je vozil pod varstvom karabinijerjev. Delavci pa so se med tem vozili po vsem mestu v tramvajskih vozovih, a plačati niso hoteli ničesar. Množice delavcev so se vrgle na tračnice pred tramvaj ter niso pustile, da bi vozil tramvaj naprej. Italijanski vojaki so obkolili te skupine, ki jih je bilo kakih 300 ljudi, katere so vse legitimirali in kakih 80 do 100 tudi aretirali. Poleg teh incidentov ni bilo nobenih drugih posebnih dogodkov.

Padec Bele Kuna?

Dunaj, 22. julija. »Wiener Zeitung« poroča iz Amsterdama: »Chicago tribuna« prinaša iz Budimpešte zaupno vest, da so v ponedeljek Belo Kuna vrgli in na njegovo mesto je stopil triumvirat. Kuna pa je zbežal na Dunaj.

Nemčija in stavka. — Črni dnevi socialne demokracije.

Nauen, 22. julija. K ponedeljkovim izgredom neodvisnih in komunistov proti večinskim socialnim demokratom piše »Vorwärts«, da pomenjajo krvavi pretepi med delavci 21. julija črni dan sramote za nemški proletarijat.

Neodvisni in komunisti vidijo samo svoje strankarske interese ter jim niso popolnoma nič mar ljudski in svetovni interesi. Proti versailleskemu miru niso hoteli demonstrirati, temveč samo bojevati se proti nemški vladi.

»Vorwärts« ugotavlja, da ni francoski proletarijat podvzel 21. julija ničesar proti versailleskemu miru in da na Angleškem splošna stavka sploh ni bila sklenjena.

Razpust Turčije.

Curich: (Čtu.) Kakor poroča Corriera d. S. iz Pariza, so ententine države v turškem vprašanju sklenile, da se Turčija državnopravno popolnoma razpusti.

Pritisk na Mažare.

LDU, Nauen, 22. julija. (Brezlično.) — V prilogi mirovni pogodbi se pozivlja Nemška Avstrija naj onemogoči vsak izvoz, uvoz in transportni promet vsakršnega blaga med Nemško Avstrijo in Mažarsko, dokler ne bo sklenjena mirovna pogodba med Mažarsko in alijanimi ter asociiranimi vladami.

Razne novice.

Kazni za žurnaliste v stari Angliji. Žurnaliste in tiskarje so v stari Angliji strahovito preganjali in mučili. Še v 18. stoletju so cenzorji strogo čuvali nad časnikarji in črtali članke in cele razprave. Na prestopke potom tiska je bila določena smrtna kazen, pohabljenje, ječe, batine itd. Pisce in izdajatelje tiskovin so kaznovali nadalje s prisilnim delom, z bičanjem, s sramotnim izpostavljanjem pod vislicami itd. Jahr Tutchin je bil leta 1685. bičan do smrti, ker je branil vstajo vojvode Monmoutha, sina Karla II. iz zakona z neko meščanko. Vojvodi upornikov so prizanesli, Tutchina so pa usmrtili.

Koliko ljudi usmrtiljo kače in zveri. Od leta 1902. do 1911. je bilo 234.340 ljudi žrtev kač in zveri. Kače so jih usmrtili 26.242. V Sibiriji v pokrajinah Amura so leta 1909. raztrgali tigri nad 200 oseb, medvedi in volkovi pa 5300. Žrtev strupenih kač je največ v Južni Ameriki, Indiji in Zjedinjenih državah.

Sale. **Gost:** »Kako je pivo gorko — ali nimate nič ledu?« — **Natakar:** »Seveda ga imamo, pa je v tej vročini tudi gorak postal!« — **V nalogi »v čem je voda koristna«** zapiše en dijak tudi ta-le stavek: »Če bi ne bilo vode, bi ne bil mogel Krištof Kolumb Amerike najti.« — **Gospodična:** »Mamka, pridite brž v sobo, v moj umivalnik je ravno ker žaba skočila!« — **Gospodinja:** »Bodite brez skrbi, gospodična, žaba živi v vodi — ne bo utonila!«

MALA OZNANILA.

Vino, rizling in črno dalmatinsko od 56 litr. naprej, ter sadjevec in kisel vodo se razpošilja po najnižji ceni od podjetja **Silva-vrelec, Guštanj.** Kupijo se stari zamaški. 5-1

Galanterijska trgovina

dobro idoča, prima lega, dobro sortirana zaloga blaga, z vso upravo se takoj proda. Ponudbe pod »Ugodna prilika« na upravništvu lista. 2-1

ČEVLJE

iz dobrega usnja, črne in rumene, za moške in ženske, prodaja po zmerni ceni Viktor Šenk, čevljarški mojster, Maribor, Lenau ulica 12. 3-1

Rezan in okrogel les

tramove — drva — oglje — kupuje vsako množino

„**DRAVA**“, lesna trgovska in industrijska družba z o. z. MARIBOR.

Kuharica

se sprejme pod najboljšimi pogoji. Osebna predstavitev med 8.—9. ali 16.—17. uro na okrajnem glavarstvu, I. nadstropje, soba 1, potrebna. 2-2

Vojaške čepice

bojne čepice (sajkače), epolete zlate in srebrne, baržun v prepisanih barvah, kokarde za častnike v državni barvi SHS in kokarde za moštvo SHS, srbske rosete (zvezde), različne borte po predpisih razpošilja modna trgovina

Za uvoz in izvoz

prevzamem blago vseh vrst, kakor žito, moko, milo i. t. d. katero imam vedno v zalogi.

Cenj. tovarnam in podjetjem se priporočam kot tvrdka z la. referencami.

Import in Export

Ferdo Sert, Maribor

Koroška cesta 21.

Slovenci! Slovenke! Govorite povsod samo slovenski!

J. Božič

Maribor, Tegetthoffova cesta 34

Modni atelije za gospe in gospode. Naročila po meri se solidno in točno izvrše. Vojaške uniforme se izgotovijo v najkrajšem času.

Zaloga svakovrstnih oblek za moške in dečke, kakor tudi vojaške čepice ter epolete.

Pohištvo

Spalne, jedilne in gosposke sobe, kuhinjska oprava, podložki, modroci, otomane, spalnici in dekoracijski divani, postelje, omare, mize in stoli iz mehkega in trdega lesa, železne postelje in umivalniki ter vse vrste lesenega, železnega in tapeciranega pohištva v vsakem slogu od proste do najfin. izvršitve po jako nizkih cenah pri tvrdki za pohištvo

KAREL PREIS, Maribor
Stolni trg št. 6.

Svoboden ogled!

Ceniki zastoj!

Raznašalci časopisov

invalidi, dobe lep zaslužek. Zglašite naj se v upravništvu „Mariborskega delavca“.

V zalogi »Tiskovne zadruge« v Mariboru je izišla brošura

„Jugoslovanska mučenika Zrinski in Frankopan“

Spisal Matija Pirč, profesor v Mariboru.

Brošura stane 1.—K, s poštnino 1'05 K Dobi se v vseh knjigarnah. Šolskim vodstvom pri večjih naročilih 10% popusta.

Restavracija „Križev dvor“

Topla in mrzla jedila. Vsak dan sveže pivo. Izborna vina.

Sobe za tujce.

„Velika kavarna“

(preje „Theresienhof“), Maribor, Glavni trg

Izborna prvovrstna pijača! — Največji in najlepši prostori v mestu! — Dnevno **KONCERT** prvovrstne damske godbe od pol 20. do pol 23. (preje od pol 8. do pol 11.) ure; ob nedeljah in praznikih od pol 18. do pol 23. (preje pol 7. do pol 11.) ure.

Za obilen obisk se priporočata

brata Kuhar.

Zaloga perila za dame, steznikov in moderčkov.

Zaloga svile za obleke in bluže. Uzorci na razpolago.

M. BIDOUC, Maribor, Tegetthoffova cesta št. 28